הלכה · משנה תורה · מפרשים · בני בנימין · ספר זמנים

# בני בנימין על משנה תורה, הלכות שבת

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# בני בנימין על משנה תורה, הלכות שבת

רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים [האדר"ת]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בני-בנימין-על-משנה-תורה-הלכות-שבת/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611161024 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**פרק א** ..... 4
הלכה א ..... 4
הלכה ב ..... 4
**פרק ב** ..... 4
הלכה ג ..... 4
הלכה יא ..... 4
הלכה יג ..... 5
הלכה כה ..... 5
**פרק ג** ..... 5
הלכה ד ..... 5
הלכה י ..... 5
**פרק ה** ..... 6
הלכה א ..... 6
הלכה ד ..... 6
הלכה יב ..... 6
הלכה כא ..... 6
**פרק ו** ..... 7
הלכה ג ..... 7
הלכה ו ..... 7
**פרק ח** ..... 7
הלכה א ..... 7
הלכה ג ..... 7
הלכה ה ..... 7
הלכה טו ..... 7
הלכה טז ..... 7
**פרק ט** ..... 8
הלכה ח ..... 8
הלכה יט ..... 8
**פרק י** ..... 8
הלכה ט ..... 8
הלכה כב ..... 8
**פרק יא** ..... 8
הלכה ו ..... 8
הלכה טז ..... 8
הלכה יז ..... 8
**פרק יב** ..... 9
הלכה ג ..... 9
**פרק יד** ..... 9
הלכה א ..... 9
הלכה ו ..... 9
**פרק טז** ..... 9
הלכה י ..... 9
הלכה יט ..... 9
הלכה כב ..... 10
**פרק יז** ..... 10
הלכה ח ..... 10
הלכה ט ..... 10
הלכה יב ..... 10
הלכה כה ..... 10
**פרק יח** ..... 10
הלכה א ..... 10
הלכה ב ..... 11
הלכה ז ..... 11
הלכה ט ..... 11

# פרק א

## הלכה א

**שביתה בשביעי ממלאכה מ"ע היא שנאמר וביוה"ש תשבות.** כ"כ ג"כ התוס' שבת ע' א' ד"ה אבל דזהו עשה דשבת וע"ש במהר"ם לובלין קל"ב ב'. שלא זכר דברי התוס' ויבינו. ומסתברא כן דלא גרע מיו"ט לפ"מ דקיי"ל שבתון עשה הוא ומ"ש הוא ז"ל מזכור ושמור ז"א דלקידוש היום קאי כמ"ש בברכות כ' ב'. וכפי' רבינו ספכ"ט. שו"מ בהקובץ מש"כ בזה. ונ"ל מה שהוסיף רבינו ממלאכה דבאמת גם מדיבור צריך לשבות כמש"ל פכ"ד ה"ד ובירושלמי פט"ו ה"ב דשבת דרש ר"א שבת ל"ד שבות כ"ד. מה הקב"ה שבת ממאמר א"ל אתה שבות ממאמר וזה דייק וגריס לכתוב שהשביתה ממלאכה הוא מ"ע מה"ת ומהדיבור היא ודו"ק:

## הלכה ב

[**במ"מ** ומהם בפ' תולין לוקין מ"מ מדרבנן. לא נמצא לפנינו ל' זה ואולי צ"ל חולין קמ"א ב'. ע"ש או דכוונתו למ"ש רב יוסף בשבת קל"ח א'. דחייב וא' אביי מדרבנן ויו"נ דכוונתו למש"ש קל"ח ב'. דא' שם אלא מעתה שרבב בגלימא ה"נ דחייב וס"ל דאינו רק מדרבנן דהא דסייאנא תניא שם רק אסור וכן העתיק באמת המ"מ פכ"ב הל"א ל' דמחייב ולא כהגרי"ב שהגיה בגמ' דאסור]:

# פרק ב

## הלכה ג

**אלא ע"י גדולי ישראל וחכמיהם.** עי' כ"מ. אך בירושלמי פט"ז ה"ח וביומא פ"ח ה"ה. מ' כפשטות ד' רבינו ע"ש ובש"ק:

## הלכה יא

[**בתו"ד** הכ"מ וא"כ מוטב לעשות הוצאה ע"י שינוי כו'. צ"ע דהא מוסיף באיסור הוצאה בהוצאת הכלי ואף שהוא כלאחר יד מ"מ שבות הוה ומ"ל שבות זה משבות דסחיטה והרי בדאוריי' אסור להרבות בשיעור ע"ל ה"ח בכ"מ וה"נ בשבותים ואולי זהו מב' מיני מלאכות. ודכוותה בדאורייתא חייב עכאו"א משא"כ במרבה בשיעור ה"ל כב' זיתי חלב בהעלם א'. וה"נ בשני שבותים ודו"ק]. ולי בנו ותלמידו נראה דתלי בפלוגתת הראשונים המובא בטושו"ע א"ח סי' שי"א אם הוצאת המת לכרמלית צריך ככר ותינוק. או טוב

למעט בהוצאה מלעבור על שבות בטלטול. ושיטת רבינו ספכ"ו מ' דלמעט בהוצאה עדיף כמש"כ הרמב"ן ז"ל לדעתו בס' תה"א ומובא בטור שם וא"כ הוא קצת סתירה:

### הלכה יג

[**ה"ל** לכ"מ להקדים דבריו בהלכה י"א במש"ש וחותכין את הטבור ע"ש]:

### הלכה כה

**ואצ"ל במלחמת מצוה.** עי' כ"מ מד' הירושלמי ומדברי רבינו ל"מ כן דאפילו לכתחלה מותר. ובאמת צ"ע דכיון דאלקיי"ש מהי תיתי יותר להתחיל בשבת והרי פק"נ עצמה אינה רק דחוי אצל שבת כמש"ל:

## פרק ג

### הלכה ד

**וכ"ז שמצטמק לו הוא יפה לו.** לו"מ מרבותינו ה"א דענין מצטמק ויפה לו הוא אף אם אינו יפה בטעם רק שהוא יפה לבריאות ג"כ מיקרי מצטמק ויפה לו שאסור מה"ט דשמא יחתה. ואדרבה יש לחוש יותר מהטוב לבריאות ואם הוא מתוק לחיך. כמש"ל פ"ד מדיעות דהוא המובחר וחילא דידי מהא דמיבעיא לן מכלל דביצים מצומקות יפה להן נינהו אין דאר"ח פ"א נתארחתי אני ואבא למק"א והביאו לנו ביצים מצומקות כעוזרדין וכו'. ולכאורה מאי ראי' היא והלא חיך אוכל יטעם. אבל להאמור נ"ל דהס' הוא אם הוא יפה לבריאות ולזה הביא מר' חנינא בר' חמא שהיה רופא כמ"ש ביומא מ"ט א. וידע שהוא טוב לבריאות ובירושלמי הגי' אני ואבא והוא ר' חנינא ואף שמסיים שם בירושלמי וטעמן יפה. יל"פ ג"כ יפה לבריאות ע' כה"ג לר"ח ב"ח עצמו בברכות מ' א'. וע"ש מ"ד ב'. נ"א א'. שבת קנ"א סע"ב. ובכ"מ בל' חז"ל יפה שהכוונה טוב לבריאות. ונ"ל דמ"ש בשבת ע"ז ב'. כוס יפה ומפרש כוס של ברכה הוא ג"כ מה"ט דכוס של ברכה מצטרף לטובה ולא לרעה פסחים ק"ט ב'. וע"ש בפסחים ק"ח ב'. ברשב"ם ד"ה אר"י [אך לרבינו שכל כוס של ברכה בכלל ול"ד בהמ"ז אאל"כ]:

### הלכה י

[**במ"מ** ד"ה ואין או השליך בתוכו אבר חי. זהו ג"כ פשיטא דה"ה מבשל להאבר החי וכמש"ל ד"ה ודע וצע"ק]:

# פרק ה

## הלכה א

[**אלא זה חובה א' אנשים וא' נשים**. ע"ל פ"ג משב"ע ה"י] ור"ל דמשם מוכח כן דהוא חובה אף אם א"צ לאכילתו מהא דצריך להדליק ביוה"כ שחל בשבת. ול"נ די"ל ג"כ בק"ו מקידוש היום עי' מגילה כ"ז ב'. פ"א מכרה כיפה שבראשה והביאה לי יין לקה"י וא"כ ק"ו לנר דנר עדיף מקה"י. ועי' בפ"ז מחו"מ דמבואר בד' כוסות הדין כן מהמשנה והרי קידוש היום הוא מד' כוסות וק"ו לנר וכן ילה"ר מהא דאין מדליקין בעטרן מפני כה"ש שמא יניחנו ויצא. מ' דאף בלא סעודה הדין כן דהא קיי"ל דיכול להתפלל ש"ש בע"ש כמש"ל פ"ג מתפלה ה' אך מרש"י שם מ' דמשום סעודה הוא שצריך נר לשבת ע"ש ואולי ס"ל דאף שמתפלל מ"מ אסור לאכול עד הלילה. וע' או"ח סרס"ז ובמג"א שם וע"ל פכ"ט הי"א וכמש"ל ה"י דחובה לישב אצל הנר מ' אף שכבר אכל ומוכרח כן מדנר ביתו עדיף והרי יכול הוא לאכול מבעו"י או להשלים סעודת הלילה למחר. עי' תוס' פסחים ק"א א'. ד"ה ובקידושא ואולי יסבור רש"י ז"ל דאין הלכה כרשב"א בפסחים נ"ג סע"ב. ורבינו פ' כן ע"פ הירושלמי שם שמבואר ההלכה כוותי' ואה"נ לרש"י דאם אוכל מבעו"י הדלקתן הוא רשות וי"ל בזה רב ור"ה לשיטתייהו עי' היטב בגמ' כ"ה ב'. ובברכות כ"ז א' ב'. ופסחים ק"א א'. והדבר מובן להמעיין היטב:

**וחייב לברך**. מש"כ הגהמ"י מד' ירושלמי פ' הרואה ועי' הקובץ. ואני לא מצאתי שם דבר לפנינו:

## הלכה ד

[**עי'** לח"מ ובימיו לא נדפס שטמ"ק לכתובות ואנחנו זכינו לאורו. ושם דף י"ג מביא דברי ר"ת דבאמת לא חזרו כלל חכמי ישראל ע"ש והובא בהגהות הגרע"א ז"ל בפסחים צ"ד ב'. ובזה א"ש ד' רש"י ספ"ב דפסחים ע"ש בהרא"ש]:

## הלכה יב

**מפני שהוא מוקצה**. לפז"ק דלא פריך מידי בפסחים י"א א'. די"ל דהתם הוא איסור דאורייתא משא"כ הכא במוקצה דרבנן לא חששו כ"כ. ואולי י"ל דבאיסורי שבת דחמירי שאני. עמש"ל פ"ב ממילה ה"י בס"ד. וי"ל דפריך לריו"ח בערובין פ"ו ב'. אולם דברי רבינו הם ע"פ הירושלמי ע"ש פ"ב ה"ד שמבואר הטעם משום מוקצה. וע"ש בגה"ש:

## הלכה כא

[**חל מו"ש**. עי' לח"מ פ"א מחו"מ ה"ז ד"ה אבל]:

## פרק ו

### הלכה ג
**מה** שתמה הכ"מ ע"ד הרמ"ך דדברי רבינו מבוארים במשנה תמוה דבמשנה אינו מבואר כלל שאסור גם לישראל אחר רק תוס' כ"כ ואולי ר"ל דכמו כן י"ל גם בדעת רבינו אלא דלהלן בהלכה כ"ג מבואר להדיא דאסור אף לאחר:

### הלכה ו
**עי'** כ"מ ובט"ז סשכ"ה סק"ז הקשה זה מעצמו ותי' משום דשיל"מ ואולי ס"ל להרמ"ך כתוס' ערובין מ"ה ב'. דבערוב הקילו ועי' ביצה ל"ט א'. והארכתי במקומו בס"ד:

## פרק ח

### הלכה א
[**בכ"מ** ואפשר שטעמו כו' עי' כ"מ ספ"ד מבכורות מה שרמז לת' הרשב"א סש"א. ומש"כ א"נ החמירו בספיקו ע"ל פ"ג ה"י וכר"מ וצ"ע]:

### הלכה ג
**כל העוקר דבר מגידולו חייב משום קוצר**. ע' מ"מ ועש"ה בגמ'. וע' ירושלמי פ"ז כ"ח א' א'. שם כל שאתה מבדילו מחיותו חייב משום קוצר:

### הלכה ה
**המעמר אוכלים**. עי' מ"מ ובש"ק פ"ז כ"ט א' ד"ה כו' ועי' כ"מ מ"ש בשם הרמ"ך תמוה מאד ששתק לו דהא רבינו ז"ל לשיטתי' שפסק כריב"ב. ע"ל פ"א מערובין ה"ט ושם הוא לדעת ר"ש:

### הלכה טו
**וכן השוחק תבלין**. תלמוד ערוך הוא בירושלמי פ"ז כ"ט א':

### הלכה טז
**ואין גיבול באפר**. עי' השגת הראב"ד ונלה"ר לשי' רבינו ממש"ל פכ"ג הי"ד דאין מקדשין מי חטאת בשבת משום שבות ות"ל דה"ל מלאכה גמורה דהא קידוש מ"ח היא נתינת אפר ע"ג מים כמבואר בכ"מ וא"כ ה"ל מלאכה גמורה א"ו כדברי רבינו. אולם באמת לא הראינו נו"כ מקורו ובל"ס הוא באיזה ברייתא שאין אתנו ומיהו י"ל בנקל בכ"א:

## פרק ט

### הלכה ח

**ואם היתה יבשה חותכה אף בכלי ועובד עבודה.** מ' דמיירי רק בכהן העובד. ונראה שהוא עפ"ד הירושלמי דא' שם משום קלקול פייסות ע"ש בערובין ולא כדברי הש"ך שם ועי' גר"ש פסחים פ"ו ה"א:

### הלכה יט

**וכן הקולע.** ירושלמי ספ"י ר"ח בשם ריו"ח הקולע שלש נימין באדם חייב משום אורג. ועי' תוס' צ"ד ב'. ד"ה וכו':

## פרק י

### הלכה ט

**אבל אם תפר יותר מב' תפירות.** לא הראו נו"כ מקור לזה ועי' ח"ס חא"ח סי' א':

### הלכה כב

**והיה הוא רודף כו'.** עי' מג"א סשט"ז סק"ד דבא"א אינו חייב ויל"ע דה"ל ב' שעשאוה. וצ"ל דאה"נ רבינו לשיטתי' בפ"א ה"ז כסמ"ש דלא כר"ש ולר"ש באמת פטור:

## פרק יא

### הלכה ו

**המפרק דוכסוסטוס.** לכאורה ה"ל לחייב גם משום קורע ע"ל פ"ז הי"א. ואולי מה שהיא מתולדתו מחובר ל"ש משום קורע וצ"ע:

[**או המרככו בידו.** ע"ל פכ"ג ה"י שכ' המרכך בשמן חייב וחידוש של"כ כן ד"ז]:

### הלכה טז

**המעביר דיו ע"ג סקרא.** עי' מ"מ ואפ"ל דר"י א"ל לר"ל וכי מפני שאנו מדמין נ"מ וע"ש ברש"י שכ' להביא חולין לעזרה ואזיל לשי' דס"ל חובע"ז דאורייתא. עי' נזיר כ"ט א'. ור"ל ס"ל דרבנן ע"ש וא"כ גם לרבינו לשי' דס"ל דאו' עי' בפ"ב משחיטה ע"כ פסק שלא להביא ועי' שבת ע"א א' מ"ד בין לקולא בין לחומר' ע"ש ברש"י ושם לר"ל קיימינן ויל"ע בכ"מ לענין ס' בהבאת קרבן. וע' ירוש' פי"ב ה"ד:

### הלכה יז

**הרושם כו' וצורות.** ירושלמי פ"א כ"ט ב'. ע"ש להדיא כן:

## פרק יב

### הלכה ג

**לפיכך יצאו ב"א כדי שלא ימותו.** כ"כ רבינו להשמיענו שלא יטעו ח"ו שלא לצאת בכדי שיוכלו לכבות משום פ"נ שלהם וקרוב לזה עי' מנחות ס"ד א' ויומא פ"ד ב' וע"ל פ"ב הט"ז קיי"ל דלכתחלה ח"ו לעשות כן והעושה כן ה"ז מחלל שבת גמור בשאט נפש:

## פרק יד

### הלכה א

**לא** זכר רבינו דצריך ששים רבוא להיות רה"ר. עי' מ"מ וזה לי קרוב (לארבעה) [לארבעים] שנה הבאתי ראיה מהא דערובין ו' ב'. ד"א רבא שם על מחוזא אלמלי דלתותי' נעולות בלילה חייבין עליה משום רה"ר ומחוזא בבבל היא והרי אמרו בברכות נ"ט א'. אין אוכלסא בבבל ואין אוכלסא פחות מס"ר כמבואר בברכות נ"ח א'. ואיך משכ"ל רה"ר בבבל או דל"צ תנאי זה לרה"ר כשי' רבינו. והיא ראיה נפלאה תלי"ת. וכאאמו"ר הנז"ל הקשה להסוברים דבזה"ז ליכא רה"ר. איך נפרש גזירה דשמא יעבירנו לבטל מצות שופר ולולב דאורייתא משום גזירה דרבנן ושפת"י. ואחז"ר הראני כ"א הרה"ג זצ"ל שבס' גאון יעקב על ערובין שנדפס מחדש הביא ראייתו מערובין שם בשם מר"ן הגר"א ז"ל ועד בשחק שחדשתי זאת בילדותי בטרם נדפס הגאון יעקב ושמחתי על חלקי שהייתי בר מזלי' בזה:

### הלכה ו

**אצטבא שבין העמודים.** עי' מ"מ ובש"ק פ"א ה"א ד"ה (סטטיות) [סמטיות]:

## פרק טז

### הלכה י

**השמיט** רבינו דאם הוא רובו אפילו פחות מב"ס אסור לטלטל בכולו דהמיעוט שלא נזרע בטל לגבי רובא וה"ל ככולו נזרע ונעשה יותר מב"ס כדאי' בגמ' וצ"ע. ועי' מג"א סשס"ח סקי"א:

### הלכה יט

[**במ"מ**] ופסקו בהלכות כר"נ. בגמ' מוכח דהלכה כר"נ מהא דכיפה דבסמוך ה"כ ע"ש:

### הלכה כב

**והוא שלא נתכוון.** עי' ירושלמי רפי"ט ורפ"ו דפסחים במה שנחלקו ר"א ור"ס. ופריך שם ויביאוהו ע"י חולה כו' וצ"ל משום מצוה שאני ואולי אפי' לדעת שרי דל"ש לקנוס כשעושה משום מצוה. עי' גיטין נ"ג א'. וע"כ אפשר אפילו לכתחילה ומכ"ש במקום הקרבת קרבן וצע"ק:

## פרק יז

### הלכה ח

[**אלא בב' לחיים או בפס ד' ומשהו.** צ"ל אלא בב' לחיים ומשהו או בפס ד' ע"ל ה"ז כנ"ל] [ומ"ש הכ"מ ה"ז וכ"כ הרשב"א. ע"ש בתשובה סי' תר"א שלא כ' כלל ד"ז. ונ"ל שצ"ל "והטעם" והכ"מ הביא רק דהרשב"א ס"ל כשי' רבינו ומש"כ והטעם הוא לפרש כוונת המאמר אין מבוי ניתר בלו"ק כו' דאם אין בתים וחצרות פתוחין לתוכו דינו כחצר. ולא נימא דבעי צוה"פ כמבוי מפולש וזה מ' שם ברשב"א ודו"ק]:

### הלכה ט

[**אם אין בפתחו ג"ט.** פי' שהוא מתקצר הרוחב וכלה לצד רוח רביעית לר"ה עד פחות מג' אצ"כ אבל בג' צריך לחי או קורה]:

### הלכה יב

**ואפילו באיסורי הנייה ע"ז עצמה.** ירושלמי פ"ג ה' א'. וע"ש בש"ק [מ"ש המ"מ בסוף ההלכה בשם הרשב"א כתבו כבר רבינו עצמו בהכ"ב]:

### הלכה כה

**היתה א' למטה.** עי' ש"ק פ"א דערובין ה"ג:

## פרק יח

### הלכה א

**מה** שחקר המל"מ. אם ח"ש אסור בשאר איסורי תורה. נ"ל דראייתו משבת ע"ד אינו מוכרחת לומר דשם הוא מדאורייתא עש"ה וע' פי' התוספתא עטור בכורים פ"ד דביצה שה"ר משם דאינו אלא משום שבות. אולם בהגהותי לא"ח סש"מ כ' בס"ד דט"ס הוא בתוספתא וא"ר כלל וכמש"כ בתשובה בס"ד להוכיח ממקומות רבות בדחז"ל דאף בכל אסו"ת ח"ש אסור מדאור' ואכמ"ל:

## הלכה ב

**וחלב טמאה כדי לכחול עין א'**. ירושלמי שם:

[**כדי לסוך אצבע קטנה**. עי' רש"י ע"ז ב' ד"ה אבר]:

## הלכה ז

**המוציא אזוב**. ירושלמי פ"ח ה"ב וכבר העיר בזה הש"ק:

## הלכה ט

**עי'** מ"מ מש"כ לרש"י דרך אחרת. אולם רבינו כ"כ ע"פ הירושלמי כמש"ש הש"ק: